

Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth

1. Y Partïon

- 1.1 Gwneir y Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth hwn rhwng Gweinidogion Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Un Llais Cymru (gyda'i gilydd, "y Partïon").
- 1.2 Wrth gytuno i'r trefniadau sy'n cael eu disgrifio yn y Memorandwm hwn, mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Un Llais Cymru yn eu tro yn cynrychioli prif gynghorau a chynghorau tref a chymuned Cymru.

2. Diben

- 2.1 Mae'r Memorandwm yn gosod ffordd deg a chyson o weithio ar draws Cymru parthed y ffioedd sy'n cael eu codi gan lywodraeth leol ar gyfer claddu ac amlosgi plant.
- 2.2 Paratowyd y Memorandwm hwn mewn partneriaeth rhwng Llywodraeth Cymru, sy'n goruchwyllo'r polisi strategol a'r fframwaith ariannu mewn perthynas â llywodraeth leol yng Nghymru, ac awdurdodau claddu llywodraeth leol¹, sy'n darparu ac yn cynnal mynwentydd ac amlosgfeydd Cymru.

3. Ymrwymiad ar y cyd

- 3.1 Mae awdurdodau claddu Cymru wedi cytuno i beidio â chodi unrhyw ffioedd mewn perthynas â chladdu neu amlosgi plentyn, a ddiffinnir at y dibenion hyn fel person dan 18 oed.
- 3.2 Mae'r ymrwymiad hwn yn berthnasol i'r ffioedd cyffredinol sy'n cael eu codi gan awdurdodau claddu parthed:
  - i. *Amlosgi* person dan 18 oed (gan gynnwys babanod marwanedig a gweddillion ffetysau), gan gynnwys, lle bo'r gofyn, gladdu llwch;

---

¹ Dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, 'awdurdod claddu' yng Nghymru yw Cyngor Sir neu Fwrdeistref Sirol, neu Gyngor Tref neu Gymuned. Yn y Memorandwm hwn, mae "awdurdodau claddu" yn cyfeirio at gynghorau sir, cynghorau bwrdeistref sirol a chynghorau tref a chymuned yng Nghymru.

- ii. *Claddu* person dan 18 oed (gan gynnwys babanod marwanedig a gweddillion ffetysau), gan gynnwys, lle bo'r gofyn, fedd sy'n ddigon dwfn ar gyfer claddedigaethau pellach;
- iii. *Hawliau claddu unigryw*², lle bo'r gofyn. Mae hawliau unigryw o'r fath yn berthnasol i'r cyfnod cyffredinol a bennir gan y Cyngor. O fewn y cyfnod hwn, caiff claddedigaethau pellach ar gyfer oedolion a phlant eu cynnwys;
- iv. Unrhyw *ffioedd eraill* yn ymwneud yn uniongyrchol â chladdu neu amlosgi person, neu weddillion person wedi'i amlosgi, dan 18 oed, gan gynnwys, ond heb ei gyfyngu i'r gost sydd ynghlwm â chais am ganiatâd i gael cofeb / carreg fedd; a thorwr beddau.

3.3 Mae awdurdodau claddu yn cytuno i ildio'r ffioedd sy'n cael eu disgrifio yn adran 3.1 a 3.2 dan yr holl amgylchiadau.

3.4 Nid yw'r ymrwymiad yn yr adran hon yn ymwneud â chostau fel (ymysg eraill) cost cofeb, ffioedd ymgwymerwr angladdau, blodau neu eirch.

4. Cyllid

4.1 Er mwyn cydnabod y goblygiadau ariannol sydd ynghlwm wrth ildio'r ffioedd sy'n cael eu disgrifio yn adran 3, bydd Llywodraeth Cymru, tra bod y Memorandwm hwn mewn grym, yn rhyddhau £600,000 yn flynyddol i'w ddsbarthu ymysg prif gynghorau Cymru sydd wedi cytuno i gydymffurfio â'r ymrwymiad yn adran 3. Bydd y cyllid hwn yn cael ei ddsbarthu drwy'r elfen Grant Cynnal Refeniw o'r setliad ariannol llywodraeth leol.

4.2 Mae'r prif gynghorau'n cytuno i ddsbarthu symiau priodol i awdurdodau claddu eraill (cynghorau tref a chymuned perthnasol) a darparwyr cyhoeddus, preifat a chrefyddol gwasanaethau perthnasol eraill yn eu hardal, sydd wedi cytuno i fabwysiadu'r ymrwymiad a welir yn adran 3.

4.3 Gall y prif gynghorau osod unrhyw amodau y maent yn eu hystyried yn briodol ar ddarparu'r cyllid hwn i awdurdodau claddu eraill a darparwyr y gwasanaethau perthnasol eraill.

5. Hyd / Adolygu

---

² Ystyr Hawliau Claddu Unigryw yw hawliau unigryw, drwy weithred, y perchennog cofrestredig i benderfynu pwy gaiff ei gladdu neu ei goffáu yn y bedd dan sylw; bydd hawliau unigryw o'r fath yn para am gyfnod cyfyngedig wedi'i bennu gan y Cyngor.

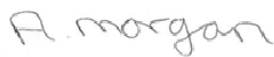
- 5.1 Gall y Memorandwm hwn gael ei ddiwygio drwy gytundeb rhwng y Partïon, gan weithredu drwy swyddogion awdurdodedig.
- 5.2 Bydd y Memorandwm hwn yn dod i rym ar ôl cael llofnod ar ran y Partïon, ac fe fydd yn parhau i fod mewn grym hyd nes y bydd unrhyw un o'r Partïon yn rhoi terfyn arno.
- 5.3 Gall unrhyw un o'r Partïon roi terfyn ar y Memorandwm hwn drwy roi o leiaf 3 mis o rybudd yn ysgrifenedig i'r Partïon eraill.
- 5.4 Bydd gweithrediad y Memorandwm yn cael ei adolygu cyn blwyddyn ariannol 2027-28.

6. Statws y Memorandwm hwn

- 6.1 Nid oes bwriad i'r Memorandwm hwn rwymo mewn cyfraith, ac ni fydd unrhyw rwymedigaethau na hawliau cyfreithiol yn codi rhwng y Partïon yn sgil y Memorandwm hwn.

_____ Dyddiad: 18 Mawrth 2024
(Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol, ar ran Llywodraeth Cymru)

_____ Dyddiad: 01 Mawrth 2024
(Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, yn cynrychioli prif gynghorau Cymru)

_____ Dyddiad: 16eg Chwefror 2024
Cyng Mike Theodoulou, Cadeirydd Un Llais Cymru
(Un Llais Cymru, yn cynrychioli cynghorau cymuned a thref Cymru)